Notatki z Algorytmów i Struktur Danych

Jakub Kogut

$17~\mathrm{marca}~2025$

Spis treści

1	Wstęp		
	1.1	Informacje	
	1.2	Ocenianie	
2	Wykład 2025-03-03		
	2.1	Przykładowy Problem	
	2.2	Jak mierzyć złożoność algorytmów	
	2.3	Przykład algorytmu	
	2.4	Przykład działania Merge Sort	
	2.5	Złożoność Merge Sort	
3	Wykład 2025-03-10		
	3.1	Notacja Asypmtotyczna	
	3.2	Rekurencja	
4	Wykład 2025-03-17		
	•	Dzrzewo rekursji	
	4.2	Master Theorem	
	4.3	Metoda dziel i zwyciężaj (D&C)	
5	Ćwi	iczenia 9	
		Lista 2	
	0.1	5.1.1 zadanie 1	
		5.1.2 zadanie 2	
		5.1.3 zadanie 3	
		5.1.4 zadanie 4	
		5.1.4 zadanie 4	
		-0.1.0 ZOUGHE 0	

1 Wstęp

To będa notatki z przedmiotu Algorytmy i struktury danych na Politechnice Wrocławskiej na kierunku Informatyka Algorytmiczna rok 2025 semestr letni.

1.1 Informacje

Prowadzący Przedmiot: Zbychu Gołębiewski

- Należy kontaktować się przez maila: mail
- Konsultacje **216/D1**:
 - Wtorek 13:00-15:00
 - Środa 9:00-11:00
- Wiecej info na stronie przedmiotu
- Literatura
 - Algorithms, Dasgupta, Papadimitriou, Vazirani
 - Algorithms, Sedgewick, Wayne (strona internetowa książki)
 - Algorithms Designs, Jon Kleinberg and Eva Trados
 - Wprowadzenie do algorytmów, Cormen, Leiserson, Rivest, Stein
 - Sztuka programowania (wszystkie tomy), Donald E. Knuth

1.2 Ocenianie

Ocena z kursu składa się z:

- Oceny z egzaminu E
- Oceny z ćwiczeń C
- Oceny z laboratorium L

Wszystkie oceny są z zakresu [0, 100]. Ocena końcowa jest wyliczana ze wzoru:

$$K = \frac{1}{2}E + \frac{1}{4}C + \frac{1}{4}L$$

2 Wykład 2025-03-03

2.1 Przykładowy Problem

Sortowanie:

- Input: n liczb $a_1, a_2, \ldots, a_n, |A|$, gdzie |A| to długośc tablicy
- Output: permutacja a_1', a_2', \ldots, a_n' taka, że $a_1' \leq a_2' \leq \ldots \leq a_n'$

Najważniejsze w algorytmach jest to, żeby były POPRAWNE: edge case, ...

2.2 Jak mierzyć złożoność algorytmów

- 1. Worst Case Analysis T(n) ← stosowane najcześciej
- 2. Average Case Analysis
 - zakładamy pewnien rozkład prawdopodobieństwa na danych wejściowych
 - T zmienna losowa liczby operacji wykonanych przez algorytm

$$T(n) = \max\{\#\text{operacji dla danego wejścia}\}$$

 $\bullet~E[T]$ – wartość oczekiwana $T\to$ średnia liczba operacji, to co nas interesuje

2.3 Przykład algorytmu

W tej sekcji mamy pokazany przykład jak pisać pseudo kod:

Algorithm 1 Merge Sort

```
1: procedure MERGESORT(A, 1, n)
2: if |A[1..n]| == 1 then
3: return A[1..n]
4: else
5: B = \text{MergeSort}(A, 1, \lfloor n/2 \rfloor)
6: C = \text{MergeSort}(A, \lfloor n/2 \rfloor, n)
7: return \text{Merge}(B, C)
8: end if
9: end procedure
```

Algorithm 2 Merge

```
1: procedure MERGE(X[1..k], Y[1..n])
       if X = \emptyset then
           return Y
3:
        else if Y = \emptyset then
 4:
           return X
5:
       else if X[1] \leq Y[1] then
6:
7:
           return [X[1]] \times \text{Merge}(X[2..k], Y[1..n])
8:
        else
9:
            return [Y[1]] \times \text{Merge}(X[1..k], Y[2..n])
10:
        end if
11: end procedure
```

2.4 Przykład działania Merge Sort

Example: Sorting the array [10, 2, 5, 3, 7, 13, 1, 6] step by step

1. Initial split:

```
[10, 2, 5, 3, 7, 13, 1, 6] \longrightarrow [10, 2, 5, 3] \text{ and } [7, 13, 1, 6].
```

- 2. Sort the left half [10, 2, 5, 3]:
 - (a) Split into [10, 2] and [5, 3].
 - (b) MergeSort([10, 2]):
 - Split into [10] and [2].
 - Each is already sorted (single element).
 - Merge: [2, 10].
 - (c) MergeSort([5, 3]):
 - Split into [5] and [3].
 - Each is already sorted.
 - Merge: [3, 5].
 - (d) Merge [2, 10] and [3, 5] to get [2, 3, 5, 10].
- 3. Sort the right half [7, 13, 1, 6]:
 - (a) Split into [7, 13] and [1, 6].

- (b) MergeSort([7, 13]):
 - Split into [7] and [13].
 - Each is already sorted.
 - Merge: [7, 13].
- (c) MergeSort([1, 6]):
 - Split into [1] and [6].
 - Each is already sorted.
 - Merge: [1, 6].
- (d) Merge [7, 13] and [1, 6] to get [1, 6, 7, 13].
- 4. Final merge: Merge the two sorted halves:

$$[2, 3, 5, 10]$$
 and $[1, 6, 7, 13] \longrightarrow [1, 2, 3, 5, 6, 7, 10, 13].$

Hence, after all the recursive splits and merges, the final sorted array is:

2.5 Złożoność Merge Sort

- Złożoność czasowa
 - $T(n) = 2T(n/2) + \Theta(n)$
 - $-T(n) = \Theta(n \log n)$
- Złożoność pamięciowa
 - -M(n) = n + M(n/2)
 - $-M(n) = \Theta(n)$

3 Wykład 2025-03-10

3.1 Notacja Asypmtotyczna

Na wykładzie będziemy omawiali:

- Notację dużego OO(n)/ograniczenie górne
 - Definicja O(n):

$$O(g(n)) = \{ f(n) \mid \exists c > 0, \exists n_0 \in \mathbb{N}, \forall n \ge n_0, 0 \le f(n) \le c \cdot g(n) \}$$

- Uwaga!

Jeśli

$$\limsup_{n \to \infty} \frac{f(n)}{g(n)} < \infty$$

to

$$\limsup_{n\to\infty}\frac{f(n)}{g(n)}=\lim_{n\to\infty}\frac{f(n)}{g(n)}$$

- Przykład:
 - * $2n^2 = O(n^3)$ dla $n_0 = 2, c = 1$ Definicja jest spełniona
 - $\ast \ f(n) = n^3 + O(n^2)$ jest to jeden z sposobów użycia O(n)

$$\exists h(n) = O(n^2)$$
 takie, że $f(n) = n^3 + h(n)$

- Notację omega //ograniczenie dolne
 - Definicja

$$\Omega(g(n)) = \{ f(n) \mid \exists c > 0, \exists n_0 \in \mathbb{N}, \forall n \ge n_0, 0 \le c \cdot g(n) \le f(n) \}$$

- Przykład
 - $* n^3 = \Omega(2n^2)$
 - $* n = \Omega(\log n)$
- Notację theta $\theta(n)$ //ograniczenie z dwóch stron
 - Definicja

$$\Theta(g(n)) = \{ f(n) \mid \exists c_1, c_2 > 0, \exists n_0 \in \mathbb{N}, \forall n \ge n_0, 0 \le c_1 \cdot g(n) \le f(n) \le c_2 \cdot g(n) \}$$

- Przykład
 - $* n^3 = \Theta(n^3)$
 - $* n^3 = \Theta(n^3 + 2n^2)$
 - $* log n + 8 + \frac{1}{12n} = \Theta(\log n)$
- Uwaga!

$$f(n) = \Theta(g(n)) \iff f(n) = O(g(n)) \land f(n) = \Omega(g(n))$$

Można to zapisać jako klasy funkcji:

$$\Theta(g(n)) = O(g(n)) \cap \Omega(g(n))$$

• Patologiczny przykład: mamy funkcje g(n)=n oraz $f(n)=n^{1+\sin\frac{\pi n}{2}},$ a więc

$$f(n) = \begin{cases} n^2 & \text{dla n parzystych} \\ n & \text{dla n nieparzystych} \end{cases}$$

wtedy

$$\limsup_{n\to\infty}\frac{f(n)}{g(n)}=\infty$$

$$\limsup_{n \to \infty} \frac{g(n)}{f(n)} = \infty$$

zatem $f \neq O(g)$ oraz $g \neq O(f)$

- o małe
 - Definicja

$$o(g(n)) = \{ f(n) \mid \forall c > 0, \exists n_0 \in \mathbb{N}, \forall n \ge n_0, 0 \le f(n) < c \cdot g(n) \}$$

Równoważnie

$$\lim_{n\to\infty} \frac{f(n)}{g(n)} = 0$$

- Przykład

*
$$n^2 = o(n^3)$$
 i $n^2 O(n^3)$ ale $n^2 \neq o(n^2)$

$$* n = o(n^2)$$

3.2 Rekurencja

- Metoda podstawienia (metoda dowodu indukcyjnego)
 - 1. Zadnij Odpowiedź (bez stałych)
 - 2. Sprawdź przez indukcję czy odpowiedź jest poprawna
 - 3. Wylicz stałe
 - Przykład
 - * $T(n) = T(\frac{n}{2}) + n$
 - * Pierwotny strzał: $T(n) = O(n^3)$
 - * cel: Pokazać, że $\exists c > 0 : T(n) \le c \cdot n^3$
 - · warunek początowy: $T(1) = 1 \le c$
 - · krok indukcyjny: załóżmy, że $\forall k \leq n : T(k) \leq ck^3$

$$T(n) = 4T(\frac{n}{2}) + n \le 4c(\frac{n}{2})^3 + n = \frac{1}{2}cn^3 + n \le cn^3$$
 dla $c \ge 2$

jednakże "Przestrzeliliśmy" znacznie, spróbojmy wzmocnić założenie indukcyjne:

$$T(n) \le c_1 k^2 - c_2 k, k < n$$

wtedy mamy:

$$T(n) = 4T(\frac{n}{2}) + n \le 4(c_1(\frac{n}{2})^2 - c_2(\frac{n}{2})) + n = c_1n^2 - 2c_2n + n \le c_1n^2 - c_2n$$
 zatem $c_1 = 1, c_2 = 1$ i $T(n) = O(n^2)$

- Przykład

* $T(n) = 2T(\sqrt{n}) + \log n$ załóżmy, że n jest potęgą liczby 2, czyli $n = 2^m$

$$T(2^m) = 2T(2^{\frac{m}{2}}) + m$$

Co implikuje

$$T(2^{\frac{m}{2}}) \to S(m)$$

wtedy

$$S(m) = 2S(\frac{m}{2}) + m$$

rozwiązując rekurencję otrzymujemy

$$S(m) = m \log m$$

zatem

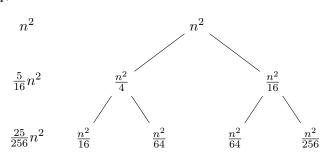
$$T(n) = \log n \log \log n$$

4 Wykład 2025-03-17

4.1 Dzrzewo rekursji

Przykład dzewa rekursji:

• $T(n) = T(\frac{n}{2}) + T(\frac{n}{4}) + n^2$

Uwaga!

Nie jest to formalne rozwiązanie problemu. Nie można używać drzewa rekursji do dowodzenia złożoności algorytmów. Jest to jedynie intuicyjne podejście do problemu. Trzeba policzyć to na piechote, aby było formalnie.

Aby policzyć T(n) musimy policzyć sumę wszystkich wierzchołków w drzewie rekursji.

$$T(n) = \sum_{k=0}^{\infty} \left(\frac{5}{16}\right)^k \cdot n^2 = n^2 \sum_{k=0}^{\infty} \left(\frac{5}{16}\right)^k = n^2 \frac{1}{1 - \frac{5}{16}} = n^2 \frac{16}{11} = \frac{16}{11}n^2$$

A wiec $T(n) = O(n^2)$

Możemy to policzyć dokładniej dostajac mniejsze wyrazy w sumie.

Metoda iteracyjna Weźmy na przykład taką rekurencję:

$$T(n) = 3T(\frac{n}{4}) + n$$

Zobaczmy co się dzieje po podstawieniu rekurencji do samej siebie:

1.
$$T(n) = 3T(\frac{n}{4}) + n$$

2.
$$T(n) = 3(3T(\frac{n}{16}) + \frac{n}{4}) + n = 3^2T(\frac{n}{16}) + \frac{3}{4}n + n$$

3.
$$T(n) = 3^2(3T(\frac{n}{64}) + \frac{n}{16}) + \frac{3}{4}n + n = 3^3T(\frac{n}{64}) + \frac{3}{16}n + \frac{3}{4}n + n$$

$$4. \dots 1$$

A więc ogólnie wychodzi:

4.2 Master Theorem

Niech $a \ge 1, b > 1, f(n), d \in \mathbb{N}$ oraz f(n) będzie funkcją nieujemną. Rozważmy rekurencję:

$$T(n) = aT(\frac{n}{b}) + \Theta(n^d)$$

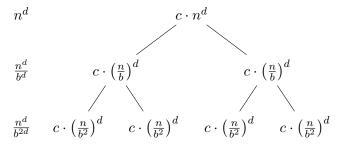
gdzie a i b są stałymi, a f(n) jest funkcją nieujemną. Wtedy:

- 1. $\Theta(n^d)$ jeśli $d > \log_b a$
- 2. $\Theta(n^d \log n)$ jeśli $d = \log_b a$
- 3. $\Theta(n^{\log_b a})$ jeśli $d < \log_b a$

Szkic D-d

Do przedstawienia problemu użyjemy drzewa rekursji. Rozważmy rekurencję:

$$T(n) = aT(\frac{n}{b}) + \Theta(n^d)$$

¹Warto zauważyć, że jest to analogicznie do liczenia sumy wszystkich nodów drzewa rekursji

1. suma kosztoów w k-tym kroku

$$a^k c(\frac{n}{b^k})^d = c(\frac{a}{b^d})^k n^d$$

gdzie $c(\frac{n}{b^k})^d$ to koszt jednego podproblemu w k–tym kroku

2. obliczenie wysokości drzewa:

$$\frac{n}{b^h} = 1 \to h = \log_b n$$

3. Obliczenie T(n)

$$T(n) = \Theta(\sum_{k=0}^{\log_b n} c \frac{a}{b^k} n^d) = \Theta(c \cdot n^d \sum_{k=0}^{\log_b n} (\frac{a}{b^d})^k) = \Theta(c \cdot n^d \frac{1 - (\frac{a}{b^d})^{\log_b n + 1}}{1 - \frac{a}{b^d}}) \implies T(n) = \Theta(n^d)$$

4. rozważmy 3 przypadki:

(a)
$$d > \log_b a$$

$$T(n) = \Theta(n^d)$$

avy

równo

root – he

(b)
$$d = \log_b a$$

$$T(n) = \Theta(n^d \log n)$$

(c)
$$d < \log_b a$$

$$T(n) = \Theta(n^{\log_b a})$$

leaf – he avy

Przykłady

• $T(n) = 4T(\frac{n}{2}) + 11n$ Wtedy kożystając z **Master Theorem** mamy:

$$a = 4, b = 2, d = 1$$

Jak i również

$$\log_b a = \log_2 4 = 2 > 1 = d \implies T(n) = \Theta(n^2)7$$

• $T(n) = 4T(\frac{n}{3}) + 3n^2$ Wtedy

$$a = 4, b = 3, d = 2$$

Jak i również

$$\log_b a = \log_3 4 > 2 = d \implies T(n) = \Theta(n^{\log_3 4})$$

• $T(n) = 27T(\frac{n}{3}) + \frac{n^2}{3}$ Wtedy

$$a = 27, b = 3, d = 2$$

Jak i również

$$\log_b a = \log_3 27 = 3 > 2 = d \implies T(n) = \Theta(n^3 \log n)$$

4.3 Metoda dziel i zwyciężaj (D&C)

Na czym ona polega?

- 1. Podział problemu na mniejsze podproblemy ²
- 2. Rozwiazanie rekurencyjnie mniejsze podpoblemy
- 3. połącz rozwiązania podproblemów w celu rozwiązania problemu wejściowego

 $^{^2 \}mathrm{W}$ zapisie rekurencyjnym $T(n) = c T(cn) + \underline{n^d}$

Algorytm - Binary Search

- Input: posortowania tablica A[1..n] oraz element x
- Output: indeks i taki, że A[i] = x lub 0 jeśli x nie występuje w A
- przebieg algorytmu:

Algorithm 3 Binary Search

```
1: procedure BINARYSEARCH(A, x)
       l = 1
2:
       r = |A|
3:
       while l \leq r do
4:
           m=\lfloor \tfrac{l+r}{2} \rfloor
5:
           if A[m] = x then
6:
 7:
               return m
           else if A[m] < x then
8:
               l = m + 1
9:
           else
10:
11:
               r = m - 1
           end if
12:
       end while
13:
       return 0
14:
15: end procedure
```

• Asypmtotyka Algorytm spełnia następująca rekurencje:

$$T(n) = T(\frac{n}{2}) + \Theta(1)$$

Rozwiązując za pomocą **Master Theorem** otrzymujemy:

$$T(n) = \Theta(\log n)$$

5 Ćwiczenia

tu beda pojawialy sie notatki z cwiczen do przedmiotu Algorytmy i struktury danych na Politechnice Wrocławskiej na kierunku Informatyka Algorytmiczna rok 2025 semestr letni.

5.1 Lista 2

robiona na zajęciach 2025-03-10

5.1.1 zadanie 1

Wylicz ile linijek wypisze poniższy program (podaj wynik będacy funkcją od n w postaci asymptotycznej $\Theta(\cdot)$). Można założyć, że n jest potęgą liczby 3. w pseudo kodzie pojawia sie nastepujaca

```
1: function f(n)
2: if n > 1 then
3: print_line('still going')
4: f(n/3)
5: f(n/3)
6: end if
```

rekurencja:

$$T(n) = 2T(\frac{n}{3}) + 1$$

rozwiąże ją używając metody podstawienia. Niech $n=3^k, k=\log_3 n,$ wtedy:

$$T(3^k) = 2T(3^{k-1}) + 1$$

Zatem przyjmując $S(k) = T(3^k)$ mamy:

$$S(k) = 2S(k-1) + 1$$

rozwiązując rekurencję otrzymujemy:

$$S(k) = 2^k - 1$$

zatem

$$T(n) = 2^{\log_3 n} - 1 = n^{\log_3 2} - 1 = \Theta(n^{\log_3 2})$$

analogicznie liczmy jaka jest wykonana "praca" wykonana przez program w drzweie rekursji.

5.1.2 zadanie 2

Niech f(n) i g(n) będą funkcjami asymptotycznie nieujemnymi (tzn. nieujemnymi dla dostatecznie dużego n). Korzystając z definicji notacji Θ , udowodnij, że:

$$\max\{f(n), g(n)\} = \Theta(f(n) + g(n)).$$

Dowód. Z definicji notacji Θ mamy:

$$f(n) = \Theta(g(n)) \iff \exists c_1, c_2 > 0, \exists n_0 \in \mathbb{N}, \forall n \geq n_0, 0 \leq c_1 \cdot g(n) \leq f(n) \leq c_2 \cdot g(n)$$

skoro f(n) i g(n) są asymptotycznie nieujemne to:

$$\exists n_f : \forall n \geq n_f, f(n) \geq 0$$

$$\exists n_q : \forall n \ge n_q, g(n) \ge 0$$

zatem

$$n_0 = \max\{n_f, n_q\}$$

a więc

$$f(n) \le \max\{f(n), g(n)\}\$$

$$g(n) \le \max\{f(n), g(n)\}$$

dodając obie nierówności otrzymujemy:

$$f(n) + g(n) \le 2 \cdot \max\{f(n), g(n)\}\$$

zatem

$$\forall n \ge n_0 : \max\{f(n), g(n)\} \le f(n) + g(n) \le 2 \cdot \max\{f(n), g(n)\}$$

a więc z definicji mamy

$$\max\{f(n), g(n)\} = \Theta(f(n) + g(n))$$

Algorithm 4 Pierwszy fragment kodu

```
1: for i = 1 to n do
2: j = i
3: while j < n do
4: sum = P(i, j)
5: j = j + 1
6: end while
7: end for
```

Algorithm 5 Drugi fragment kodu

```
1: for i = 1 to n do
2: j = i
3: while j < n do
4: sum = R(i, j)
5: j = j + j
6: end while
7: end for
```

5.1.3 zadanie 3

Wylicz asymptotyczną złożoność (używając notacji Θ) poniższych fragmentów programów: Gdzie:

- koszt wykonania procedury P(i,j) wynosi $\Theta(1)$,
- koszt wykonania procedury R(i, j) wynosi $\Theta(j)$.

Dowód. • Pierwszy fragment kodu

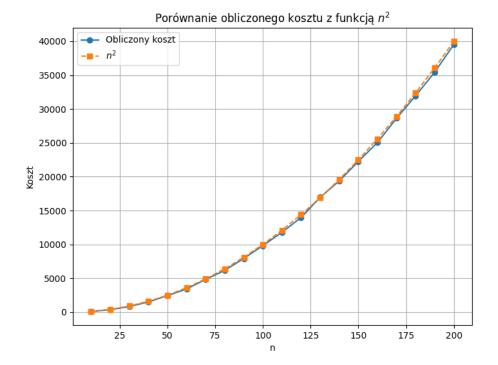
- Wewnętrzna pętla wykonuje się n-i razy
- Koszt wykonania procedury P(i,j) wynosi $\Theta(1)$
- Zatem koszt wykonania wewnętrznej pętli wynosi $\Theta(n-i)$
- Zatem koszt wykonania całego fragmentu wynosi

$$\sum_{i=1}^{n} \Theta(n-i) = \Theta(n^2)$$

- Drugi fragment kodu
 - Wewnętrzna pętla wykonuje się $\log_2 n$ razy
 - Koszt wykonania procedury R(i,j) wynosi $\Theta(j)$
 - Zatem koszt wykonania wewnętrznej pętli wynosi $\Theta(\log_2 n)$
 - Zatem koszt wykonania całego fragmentu wynosi

$$\sum_{i=1}^{n} \Theta(\log_2 n) = \Theta(n \log_2 n)$$

Dla pewnosci sprawdzone empirycznie:

5.1.4 zadanie 4

Wyznacz asymptotyczne oszacowanie górne dla następujących rekurencji:

•
$$T(n) = 2T(n/2) + 1$$

•
$$T(n) = 2T(n/2) + n$$

•
$$T(n) = 3T(n/2) + n \log n$$

Kożystając z Master Theorem możemy wyznaczyć ograniczenie dla tych rekurencji.

• T(n) = 2T(n/2) + 1

Dow'od.

$$a=2, b=2, d=0$$

$$\log_b a = \log_2 2 = 1 > 0 = d$$

$$T(n) = \Theta(n)$$

 $\bullet \ T(n) = 2T(n/2) + n$

Dow 'od.

$$a=2, b=2, d=1$$

$$\log_b a = \log_2 2 = 1 = d$$

$$T(n) = \Theta(n \log n)$$

• $T(n) = 3T(n/2) + n \log n$

Dowód.

$$a=3, b=2, d=1$$

$$\log_b a = \log_2 3 > 1 = d$$

$$T(n) = \Theta(n^{\log_2 3})$$

5.1.5 zadanie 5

Zaprojektuj algorytm wczytujący z wejścia tablicę liczb $A[1], \ldots, A[N]$ i przygotowujący tablicę B tak, że na jej podstawie będzie potrafił odpowiadać na pytania:

- 1. ile wynosi suma elementów tablicy A od miejsca i do miejsca j włącznie, dla i < j.
- 2. Jaka jest złożoność czasowa Twojego algorytmu? Ile pamięci zajmuje tablica B?
- 3. Ile zajmuje odpowiedź na jedno pytanie?

Przykładowy algorytm mógłby wyglądać następująco:

Algorithm 6 Algorytm do zadania 5.

- 1: B[1] = A[1]
- 2: for i = 2 to N do
- 3: B[i] = B[i-1] + A[i]
- 4: end for
- 5: **procedure** SUM(i, j)
- 6: **return** B[j] B[i-1]
- 7: end procedure

Co tu się dzieje?

- \bullet W pierwszej pętli obliczamy sumy prefiksowe tablicy A i zapisujemy je w tablicy B.
- W procedurze Sum zwracamy różnicę między dwoma elementami tablicy B.